

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

35. An sit contra Immunitatem Ecclesiasticam cognoscere & detinere
Bullas Pontificias in Regiis Cancellariis? Ex p. 5. tr. 1. res. 12.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

Filliucius tom. 1. tract. 16. c. 8. num. 129. & seq. Reginaldus tom. 1. lib. 9. c. 2. n. 338. Azor. part. 1. lib. 5. c. 14. q. 4. Altherius de censuris tom. 1. disp. 15. c. 2. fol. mibi 664. col. 2. Bonacina de leg. disp. 2. q. 20. punct. 1. §. 1. num. 15. Pefantius tract. de immunit. Eccl. disp. 17. num. 3. Duar- dus in Bulla Cœnæ, lib. 2. c. 13. q. 5. Acoſta in Expoſ. Bull. Cruciat. q. 96. per totam. Soula in Expoſ. Bull. Cœn. c. 13. disp. 76. con. 1. n. 2. 4. & 9. & alij. Et probatur ex verbis Bullæ, ibi: *Capi & retineri faciunt. Et ibi: Qui impediunt, & prohibent simpliciter, vel sine eorum beneplacito, & consensu, vel examinari, executioni mandari.* Non tamen negant hi Doctores, litteras Apostolicas recognosci quidem posse, & discuti, cum dubitatur de earum subreptione, aut falsitate, sed hoc ad Ecclesiasticum Iudicem pertinet, & non ad sæcularem. Hæc igitur causa discuti debet apud Episcopos, Archiepiscopos, & Nuncios Apostolicos, qui ad Provincias, & Regna mittuntur; & non apud profanos Magistratus, qui iuris, & potestatis Ecclesiasticæ incapaces sunt. Sed circa præsentem quæstionem, vide omnino Acoſta, ubi supra.

RESOL. XXXV.

An sit contra Immunitatem Ecclesiasticam recognoscere, & detinere Bullas Pontificias in Regiis Cancellariis? Ex part. 5. tract. 1. Ref. 12.

§ 1. Inter doctos Iuriconsultos Hispanos (ferax enim semper doctorum hominum Hispania) nouissime floruit eruditus Ioannes del Castillo Sotomaior, qui tom. 7. de Tertius, cap. 41. num. 184. circa præsentem quæstionem negatiuam sententiam docet, & nominatim contra me insurgit, nixus auctoritate aliquorum Canonum, videlicet c. 2. §. 20. & 27. de rescriptis. cap. si motu proprio, de præbend. & cap. fin. de filiis presbyter in 6.

Quæ hic est Ref. antecessus, & in alijs eius notat.

2. Sed his non obstantibus, ego contrariam sententiam docui in 1. part. tract. 2. ref. 12. Vñ quia, vt dixi aduersum me acriter colluctatur Sotomaior; idè iterum defensionis causa affirmatiuam sententiam stabilem cogor. Dico igitur quòd potestas recognoscendi, & examinandi litteras Apostolicas, vtum sint veræ, aut falsæ, subreptiæ, aut legitima, est purè & merè Ecclesiastica ex ipso obiecto. Et idè in solas personas Ecclesiasticas cadit, id est, in Legatos, Nuncios, Patriarchas, Archiepiscopos, &c. non autem in laicos quoscuque. Et quemadmodum laici etiam principes non possunt se introumittere vno modo in iudicandis, aut disponendis alijs rebus Ecclesiasticis, bene quidem, disp. 96. & cap. de cernimus, de iudicijs, & specialiter in recognoscendis, aut examinandis sententijs & censuris, sed illas tenentur statim acceptare, & exequi, & præbere Episcopis pro illarum executione etiam auxilium brachij sæcularis, vt patet ex Trident. sess. 25. cap. 5. de Regul. Ita nec possunt se introumittere in recognoscendis litteris Apostolicis, & cum huiusmodi facultatis Ecclesiasticæ, qua laici sunt, sint planè incapaces, sequitur vt nulla, quamuis longissima, præscriptio possint illam præscribere, cum præscriptio tribuat ius in subiecto capaci, non autem tribuat ipsam capacitatem si non inuenit.

3. Sed dices, cum cuiuslibet datum sit se defendere & illatum seruare, & Rex ius habeat ex privilegio à Pontifice concessio, vt nemini externo beneficium aut pensio Ecclesiastica concedatur, illisque compertum sit hoc ius sæpe subreptitijs litteris derogari, iure ipso naturali videtur illis concessum posse hoc damnnum, & iniuriam præcauere. Neque contra vo-

luntatem Pontificis videntur procedere, sed potius se illi conformare; non enim credendum est Pontificem velle subreptitijs litteras effectum habere. Et quidem si cerè constaret de subreptione, clarum est nullam esse obligationem obediendi, nullumque peccatum committi in impediendo illarum executione. Sed quia antequam per Regios Consiliarios examinentur, id non constat, licet sæpe contingat subreptitijs reperiri, ea de causa dubium non leue est, an ob defensionem proprij iuris Regij Consiliarij hanc examinationem possint præstare, non enim videtur esse locus defensionis, nisi prius constet de iniuria. Item vt docet Castrus Palaus tom. 2. tract. 12. disp. vn. punct. 8. num. 10. vel illa iniuria est notoria ex se, vel solùm ex declaratione Regij Tribunalis, ex se notoria esse non potest, nam quousque literæ non examinentur, non potest constare de earum subreptione, & falsitate. Ex declaratione Regij Tribunalis constare non potest, tum quia nemini datum est ius sibi dicere in causa propria; tum, quia illa declaratio est ab incompetenti iudice, nempe sæculari in materia Ecclesiastica; tum, quia ad præmittendam hanc declarationem debebat iam de iniuria constare, cum in hac declaratione iurisdicção Ecclesiastica usurpetur, ergo, &c.

4. Hinc Pontifex in Bulla Cœnæ omnia maturo iudicio considerans, omnèque præuidens rationes, quæ pro contraria parte facere possunt, nihilominus illas omnes exprimens, illisque non obstantibus, vt videre est in eadem Bulla, maxime ad illa verba, *etiam prætextu violentiæ, seu, vt aiunt, ad nos informandos* excommunicat omnes, & quascumque personas, quæ quocumque prætextu retardauerint in suis Cancellarijs Bullas Apostolicas. Confirmantur supradicta ex sequenti Pontificio diplomate, quod inuenies apud Azevedum tom. 1. lib. 3. tit. 6. leg. 37.

5. Alexander Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Inter curas multiplicis, quæ nobis ex Apostolatus officio incumbere dignoscuntur, illam libenter amplectimur, per quam animarum periculis, & scandalis valeat obuiari provt in Domino conspicimus salubriter expedire. Cum itaque, sicut charissimus in Christo filius noster Ferdinandus Rex, & charissima in Christo filia nostra Elizabeth Regina Castellæ & Legionis & Aragonum Illustris, Nobis nuper per dilectum filium Nobilem virum Didacum Lupi de Haro Militem Regni Galiciæ Gubernatorem per eos ad nos pro præstanda nobis obedientia Oratorem destinatum exponi fecerunt, quòd in prædictis Regnis, atq; alijs dominijs, diuersæ personæ litteras fictitias & simulatas Indulgentiarum ostendere non verentur, animas Christi fidelium multipliciter decipientes, & illudentes, vt sub falsis illusionibus huiusmodi à Christi fidelibus pecunias valeant extorquere. Nos attendentes præmissa esse mali exempli fomenta, ac volentes provt tenemur, huiusmodi scandalis, & periculis obuiare auctoritate Apostolica tenore præsentium omnes & singulas Indulgentias concessas, & concedendas in posterum suspendimus, & suspensas esse decernimus, donec per loci Ordinatium in cuius ciuitate & Diocesi pro tempore publicabuntur prius & deinde per Nostrum, & Sedis Apostolicæ prædictæ Nuncium in partibus illis tunc existentem, ac Capellanum maiorem eorundem Regis & Reginae consilio existentes per eos ad id deputandos bene & diligenter an sint veræ literæ Apostolicæ, visæ & inspectæ fuerint. Quòd si compertum fuerit per eos litteras ipsas omni prorsus falsitatis carere suspicione ac veras litteras Apostolicas esse, tunc liberè per illos ad quos iuxta earumdem litterarum tenorem spectat possint

De Immunit. Eccles. Resol. XXXVI. & c. 119

possint publicari, &c. Dat. Romæ apud S. Petrum anno Incarnat. 1043. 6. kal. Augusti.

6. Vnde in legibus Recopilationum, teste Lara in compen. *Trium Gratiarum lib. 2. fol. 133.* sic habetur [Mandamos que ningun persona de qualquier estado que sea no pueda publicar por escrito, ni por pregones, ni palabras, ni de otra manera Bulas, Gracias Indulgencias, Jubileos, ni otras facultades que fueren ser concedidas por los Pontifices à Iglesias, Monasterios, Hospidales, y otros Lugares, sinque primero conforme à la Bula del Papa Alexandro Iean examinadas por el Prelado de la Diocesis en donde se huviere de hazer la publicacion y que no se puedan publicar, si no despues de ser examinadas por ordinario, Sean tambien examinadas, y approuadas por la persona, ò personas por Nos nombrada en esta Corte en virtu de la dicha Bula de su Santidad.] Ita ibi. Patet igitur ex supradicta Bula non posse Reges iure proprio, vt vult Sotomaior, & alij aduersarij, litteras Apostolicas recognoscere, sed si hoc facere volunt ad euitanda inconuenientia in suis Regnis, petere debent licentiam à Summo Pontifice, vt fecit Catholicus Ferdinandus Rex, cui Pontifex, vt visum est in dicta Bula, & fatetur ipse Rex, concessit posse ipsum deputare personas ad examinandas, & recognoscendas litteras Apostolicas Indulgentiarum.

7. Nec textus contra me à Sotomaiore adducti faciunt pro sua sententia. Nam fateor summum Pontificem nolle sua rescripta, si veritati non nitantur, executioni mandari: sed non ex hoc sequitur illa à laicis examinari posse. Quamobrem si dubitetur de validitate litterarum Apostolicarum, vel etiam de illarum inuoluntate constet, laici iudices de hoc opponere possunt coram Ecclesiastico iudice, cuius est Apostolicas litteras examinare, discutere, & recognoscere; vel etiam Summo Pontifici supplicationes exhibere, modò supplicationem coram Sede Apostolica legitime prosequantur. Imò si detur casus vt aditus ad iudicium Ecclesiasticum non pateat, vel ipse nollet declarare subreptionem litterarum, & periculum sit in mora gravis damni, si litteræ Apostolicæ subreptitiæ executioni mandentur, posse Principem laicum illarum executionem impedire, & interim hac de re cum humilitate certiore facere summum Pontificem, tradit Bonac. in *Bulla Cœnæ disp. 1. q. 14. punct. 2. num. 20.* Proxim igitur, de qua loquimur, & defendit Sotomaior, dicendum est imponere maximum grauamen Bullis Pontificiis, dum non possunt in partibus dari executioni sine examine, & approbatione Cancellariæ, per quod summus Pontifex, vt patet expressè in Bulla Cœnæ; reputat Ecclesiasticæ iurisdictioni violentiam inferri, & idè aduersus contraueniens censuras fulminat: et si in Concilio Tridentino *sess. 25. c. 20.* Pontifex hotetur Reges ac Principes, ne permittant Ecclesiasticos à iudiciis secularibus in aliquo grauari. Iam autem maximè grauantur personæ Ecclesiasticæ, si processus citationum, ac causarum beneficiarum à iudicibus laicis examinantur, cum coram ipsis ex eo litigare cogantur, ergo, &c.

8. Verùm post hæc scripta inueni omnia supradicta non solum à cit. DD. sed etiam confirmata esse à Rutilio Benzoniò *disp. 2. de Interd. Pauli V. cap. 7. fol. 133.* qui nostram sententiam acriter docet, & quia codex rarus est, ponam hęc per extensum eius verba, sic enim ait: [Non me fugit Couarruiam *pract. 99. cap. 10. & 36.* & Driedonem ab eo citatum, defendere nonnullas leges Principum secularium, stantentes in defensionem iurisdictionis Principum ne litteræ Apostolicæ executioni mandentur sine

consensu eorum. Non enim hæc leges iustæ sunt, si fiant sine participatione, & nutu Papæ: nec locum habent, quando Papa expressè derogat iuri patronatus laicorum, hoc enim si velit facere, potest, nec iniuriam, vel vim laicis inferri, cum suo iure vtatur, licet re ipsa Papa huiusmodi laicorum iuri patronatus raro derogare intendat. Sic Pius V. expressè decreuit in *Bulla Cœnæ ann. 1568.* Ratio autem cur nulla laica potestate etiam Regia litteræ Apostolicæ impedite possint, est, quoniam potestas secularium Principum est civilis, & non spiritualis & Ecclesiastica, quæ cum illi dominetur & præsit, ab ea, cum sit inferior, nequaquam impediti, interpretari, vel discussi potest. Illud autem remedium tanquam licitum pro laicis adinuentum est, vt opponant de subreptione talium litterarum apud iudicem Ecclesiasticum, vel etiam quando Papa expressè derogat iuri patronatus coram iudice competente Ecclesiastico, seruato tamen iuris ordine ad ipsum Romanum Pontificem reuenter appellent, & libellos supplices ei offerant, ne litteræ Pontificiæ exequantur, dummodo id faciant opera & ministerio iudicum Ecclesiasticorum, & postea verè appellationem iuxta mentem Pij V. prosequantur. An verò litteræ Apostolicæ casus spirituales continentes possint à Principibus secularibus recognosci, & discuti, sintne falsæ, vel subreptitiæ, quæri possent, & quicquid dicat Couarruias *loco cit.* certissimè dicendum est, hanc recognitionem iure communi, tantum ad iudices Ecclesiasticos pertinere, non autem ad laicos, nisi solo priuilegio Sedis Apostolicæ, cuius tenorem docere tenentur.] Huc vsque Benzoniùs, & idè Castr. Palaus *vbi supra.* & alij, quos ego retuli in *part. 4. tract. 1. resolut. 9.* docent Regem nostrum ex Concordatis, & priuilegio Summi Pontificis Bullas eius examinare. Sed Sotomaior & aliqui iuniores Iurisperiti asserunt hoc de iure Regibus competere, quod Theologi mordicus negant, & reuera negandum est. Alij verò excusant examinationem litterarum Apostolicarum ex tacito consensu, & præsumpta mente Summi Pontificis. Sed contra illos vide nouissimè Blondum *de cens. disput. 5. art. 26. num. 3.* & omnes expositores Bullæ Cœnæ, asserentes summum Pontificem in ea singulis annis reclamare, & tollere quamcumque patientiam, tolerantiam, & consensum circa præsentem casum.

Quæ hic est infra Ref. 47. §. Igitur, à medio vsque in finem dictæ Ref.

RESOL. XXXVI.

An Ministri Regij possint cognoscere causas Ecclesiasticas per viam violentiæ, vt vulgo dicitur?

Et an si Religiosus per appellationem vel alia via intra ordinem potest vitare vim sibi iniuste illatam, incidat in censuras Bullæ Cœnæ, vel alterius, si ad iudices seculares recurrat?

Et quid è contra, si non possit vitare vim. &c? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 14. alias 13.

§. 1. **A**firmatiuè respondent Iurisperiti: & ita docet Salgado in *tract. de protect. regia. tom. 1. part. 110. 1. & seq.* Pereira *tract. de manu regia. part. 1. cap. 4. q. 7.* Ceuallos in *tract. super hac materia edito.* & præcipue in *gl. 6. n. 46.* vbi tenet hanc cognitionem non fundari in priuilegio Pontificis, neque in eius tolerantia: sed in iure regali, cuius officium est vim tollere. Idem etiam docet Segura in *direct. Iudic. Eccles. part. 2. c. 13. n. 51. & 53.* Callistus in *tract. de leg. regia. §. 20. n. 83.* Auendanus in *c. Prætorum part. 1. c. 1. num. 13.* Azevedus *tom. 1. lib. 1. l. 2. tit. 6. Recop. Sesse de inhib. iust. Arag. cap. 8. §. 3. & part. 2. decis. Epist. ad Regem. Cenedus in 99. canonicis, quæst. 45. per totam,*

Sup. hoc in duabus Ref. seqq. & supra in Ref. 16. §. Item, & infra lege doctrinam Ref. 39. & late in decisione posita, in pag. 495. huius tom. 9.

Sup. hoc in Ref. 10. & in alia eius prime etc.